

Mr Miloš M. Petrović¹

PROPISI EVROPSKE UNIJE

OKVIRNA DIREKTIVA 89/391: MERE ZA PODSTICANJE POBOLJŠANJA BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJA RADNIKA NA RADU

Uporedo s pripremama za stvaranje jedinstvenog tržišta Evropske unije, u naporima da se evropskim radnicima omogući da što efikasnije iskoriste pogodnosti takvog tržišta, kao važan deo svog mandata predsednika Evropske komisije Žak Delor prepoznao je da je neophodno uključivanje sindikata zapadnoevropskih zemalja u kreiranje propisa na području radničkih prava.² Okvirna direktiva 89/391 usvojena je s namerom uvođenja mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja radnika na radu. Pomenuta direktiva odnosi se na zaposlene i u privatnom i u javnom sektoru, s izuzetkom zaposlenih na posebnim aktivnostima u okviru javne službe, poput oružanih snaga, policije ili određenih službi za zaštitu građana.

Kao osnovni pravni akt na području bezbednosti i zdravlja, koji postavlja opšte principe što se odnose na prevenciju i zaštitu radnika od nezgoda na radu i bolesti, okvirna direktiva 89/391 ima vrlo zapaženo mesto među evropskim propisima u navedenim oblastima, pa je tako poslužila i kao okvir za usvajanje niza drugih povezanih direktiva.³ Tako na primer osnovni principi koji se navode u okvirnoj direktivi ostaju u potpunosti primenljivi u svim oblastima koje pokrivaju pojedinačne direktive, s tim što se u slučajevima gde pojedinačne direktive sadrže konkretnije odredbe te odredbe imaju prevagu u odnosu na okvirnu direktivu. Direktiva 89/391 sadrži

---

¹ Autor prikaza je doktorand na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu
I-mejl: petrovic1milos@gmail.com

Rad je primljen: 14. 5. 2017.

Rad je prihvaćen: 25. 5. 2017.

² Jane E. Kineke, The EEC Framework Directive for Health and Safety at Work, 14 B.C. Int'l & Comp. L. Rev. 213 (1991), <http://lawdigitalcommons.bc.edu/iclr/vol14/iss1/10>

³ European Agency for Safety and Health at Work, Directive 89/391/EEC - OSH "Framework Directive", (1989) <https://osha.europa.eu/en/legislation/directives/the-osh-framework-directive/1>

principe koji se odnose na prevenciju rizika, zaštitu bezbednosti i zdravlja, procene rizika, uklanjanje rizika i faktora rizika, informisanje, konsultovanje i ravnomerno učešće i obuku radnika i njihovih predstavnika.

Okvirnom direktivom bliže se definišu relevantni pojmovi poput „radnika“, „poslodavca“, „predstavnik radnika s posebnom odgovornošću za bezbednost i zdravlje radnika“ i prevencije.⁴ Ona sadrži i osnovne obaveze za poslodavce i radnike, s tim što obaveze radnika ne utiču na princip odgovornosti poslodavca. Obaveza poslodavca jeste da osigura bezbednost i zdravlje radnika u svakom aspektu povezanom s poslom, kao i da to obezbedi vlastitim finansijskim sredstvima, bez finansijskih troškova za radnike za tu svrhu. Takođe, u slučajevima kada poslodavac angažuje spoljne saradnike ili službe za tu svrhu, to ga neće osloboditi njegovih odgovornosti u domenima bezbednosti i zdravlja radnika.

Osnovni principi prevencije u okvirnoj direktivi 89/391 su sledeći:

- Izbegavanje rizika
- Procena rizika
- Tretiranje rizika u njegovoj osnovi, tj. na njegovom samom izvoru
- Prilagođavanje u skladu s radom pojedinaca
- Prilagođavanje u skladu s tehničkim napretkom
- Stalno praćenje i prilagođavanje što manje rizičnih rešenja
- Razvoj koherentne opšte politike prevencije
- Davanje prioriteta kolektivnim merama za zaštitu (u odnosu na pojedinačne zaštitne mere)
- Pružanje odgovarajućih uputstava radnicima.

Poslodavac se okvirnom direktivom obavezuje da učini sledeće:

- Primeni mere koje obezbeđuju podizanje nivoa zaštite radnika i koje su ugrađene u aktivnosti firme na svim nivoima u hijerarhiji
- Izvrši procenu svih rizika za bezbednost i zdravlje radnika, pored ostalog i u pogledu odabira odgovarajuće opreme za rad, upotrebe hemijskih supstanci ili preparata, te opremanja radnih mesta
- Preduzme neophodne mere za osiguranje prve pomoći, protivpožarnih aktivnosti, evakuacije radnika i aktivnosti koje se preduzimaju u slučajevima ozbiljne ili neposredne opasnosti
- Odredi radnike u svojstvu predstavnika za zaštitu i prevenciju rizika na radu
- Uzme u obzir sposobnost radnika u pogledu zdravlja i bezbednosti u radnim aktivnostima

---

⁴ EUR-Lex, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on the practical implementation of the provisions of the Health and Safety at Work Directives 89/391 (Framework), 89/654 (Workplaces), 89/655 (Work Equipment), 89/656 (Personal Protective Equipment), 90/269 (Manual Handling of Loads) and 90/270 (Display Screen Equipment) (2004), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004DC0062>

- Konsultuje radnike pri uvođenju novih tehnologija
- Popisuje listu nezgoda na radu i sačini odgovarajuće izveštaje o nezgodama na radu zaposlenih za nadležne institucije
- Informiše i konsultuje radnike i dozvoli im da učestvuju u diskusijama u vezi sa svim pitanjima što se odnose na bezbednost i zdravlje na radu
- Osigura da svaki radnik prođe adekvatnu obuku na području zdravlja i bezbednosti na radu.

S druge strane, radnik se direktivom obavezuje da učini sledeće:

- Na pravilan način upotrebljava alat, instrumente, mašine, aparate, opasne supstance, prevoznu opremu, kao i druga sredstva proizvodnje i opreme namenjena ličnoj zaštiti
- Odmah izvesti poslodavca u slučaju bilo koje situacije na radu koja predstavlja ozbiljnu ili neposrednu opasnost i u slučaju bilo kakvih nedostataka u pogledu mogućnosti zaštite
- Sarađuje s poslodavcem u ispunjavanju svih zahteva koji se odnose na zaštitu zdravlja i bezbednosti i u omogućavanju da se obezbedi da radna sredina i uslovi rada budu sigurni i da ne predstavljaju rizik.

Takođe, zdravstveni nadzor treba da bude omogućen radnicima u skladu s propisima nacionalnih zakonodavstava. Posebno mesto treba posvetiti zaštiti osetljivih i ranjivih grupa, u pogledu opasnosti koje se mogu konkretno odnositi na njih.

Izvori

- Jane E. Kineke, The EEC Framework Directive for Health and Safety at Work, 14 B.C. Int'l & Comp. L. Rev. 213 (1991), <http://lawdigitalcommons.bc.edu/iclr/vol14/iss1/10>
- European Agency for Safety and Health at Work, Directive 89/391/EEC – OSH “Framework Directive”, (1989), <https://osha.europa.eu/en/legislation/directives/the-osh-framework-directive/1>
- EUR-Lex, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on the practical implementation of the provisions of the Health and Safety at Work Directives 89/391 (Framework), 89/654 (Workplaces), 89/655 (Work Equipment), 89/656 (Personal Protective Equipment), 90/269 (Manual Handling of Loads) and 90/270 (Display Screen Equipment) (2004), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004DC0062>